

Epilepsie

en rijgeschiktheid



Nationaal Epilepsie Fonds

Wat is epilepsie?

Epilepsie is een aandoening die zich uit in de vorm van aanvallen. Deze aanvallen zijn het gevolg van een plotselinge, tijdelijke verstoring van het elektrisch evenwicht in de hersenen. De soort aanvallen verschilt van persoon tot persoon. De één is bewusteloos, valt en gaat schokken met armen en benen. De ander voelt vreemde tintelingen, hoort vreemde geluiden en het bewustzijn daalt. Of iemand staart een korte periode alleen voor zich uit en is niet aanspreekbaar. De verschijnselen bij de aanvallen hangen af van de oorzaak en de plaats in de hersenen waar de elektrische verstoring optreedt. De prognose van epilepsie wordt bepaald door de oorzaak, de soort en de hoeveelheid aanvallen. Een aantal vormen van epilepsie is leeftijdsgebonden. Dat wil zeggen dat de aanvallen in een bepaalde leeftijdperiode voorkomen en met het ouder worden kunnen verdwijnen. Veel vormen van epilepsie worden echter veroorzaakt door aanleg, een hersenziekte of een hersenbeschadiging. Die aanvallen verdwijnen meestal niet spontaan. Er is pas sprake van epilepsie als iemand meerdere epileptische aanvallen heeft gehad. Een eenmalige epileptische aanval kan bijvoorbeeld zijn uitgelokt door bepaalde omstandigheden. Vaak is het mogelijk om de situatie te vermijden waardoor de aanval werd uitgelokt. Voorbeelden zijn extreem slaapttekort of alcoholgebruik. Een aanval kan ook het gevolg zijn van een andere aandoening. Als die aandoening wordt behandeld, kunnen de aanvallen verdwijnen. Pas als de diagnose 'epilepsie' is gesteld, kan gekeken worden naar de behandeling. De meest gangbare manier om epilepsie te behandelen, is met medicijnen.

In deze brochure

Rijbewijs halen?	4
Al een rijbewijs en dan epilepsie	9
Beroepsmatig rijden	13
De verzekering	15
Medicijnen en rijvaardigheid	17
Veelgestelde vragen	19
Informatiemateriaal	23
Adressen	24

Inleiding

Het rijbewijs is voor de meeste mensen erg belangrijk. Het betekent namelijk mobiliteit en vooral zelfstandigheid. Maar wat als je epilepsie hebt? Een epileptische aanval tijdens het auto- of motorrijden kan ernstige gevolgen hebben. Iemand met epilepsie kan daarom minder geschikt zijn om een motorvoertuig te besturen. Of mensen met epilepsie mogen deelnemen aan het gemotoriseerde verkeer kan alleen door deskundigen worden uitgemaakt aan de hand van officiële keuringseisen. Deze zijn gebaseerd op het type aanval en de kans op herhaling van een aanval binnen een bepaalde tijd. Als u uw rijbewijs wilt halen of al in het bezit bent van een rijbewijs maar sinds kort epilepsie hebt, is het verstandig hierover met uw neuroloog te praten. Hij of zij kan specifieke vragen over uw situatie beantwoorden en advies geven.

Rijbewijs halen?

Iedereen die een auto- of motorrijbewijs wil halen, moet eerst 'rijgeschikt' worden verklaard. Bij rijgeschiktheid gaat het er niet om of u goed kunt rijden (de rijvaardigheid), maar of u lichamelijk en geestelijk geschikt bent om veilig in een auto of op een motor te rijden.

Om in aanmerking te komen voor een rijbewijs hebt u twee 'verklaringen' nodig. De Verklaring van rijvaardigheid krijgt u als u slaagt voor uw rijexamen. De Verklaring van rijgeschiktheid vraagt u met een speciaal formulier, de zogenoemde Eigen verklaring, aan bij het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR). Hierop moet u een tiental vragen over uw gezondheid beantwoorden. Het formulier Eigen verklaring is te koop op het gemeentehuis, bij het CBR en meestal ook bij de rijsschool. De Eigen verklaring

'De Verklaring van rijgeschiktheid vraagt u aan met een speciaal formulier'

kost € 19,55 (tarief 2007), maar sommige gemeenten of rijsscholen rekenen extra administratiekosten.

Tijdig insturen

In geval van epilepsie zullen vraag 1 en vraag 3 van de Eigen verklaring altijd met 'ja' beantwoord moeten worden. Als u deze vragen niet eerlijk beantwoordt, loopt u kans

'U bent strafbaar als u de Eigen verklaring niet naar waarheid invult'

dat de verzekering niets vergoedt als u een ongeluk krijgt. Ook als het niet uw schuld was! Bovendien bent u strafbaar als u de Eigen verklaring niet naar waarheid invult.

Gewoonlijk wordt een Eigen verklaring ingevuld wanneer u het rijexamen aanvraagt. Als u epilepsie hebt, is het verstandig om uw rijgeschiktheid te laten beoordelen vóóordat u rijlessen gaat nemen. Dit doet u met een Informatie –

Eigen verklaring. Dit is een 'gewone' Eigen verklaring, waarop u in de rechterbovenhoek 'Info' moet schrijven. U kunt de Informatie – Eigen verklaring het beste opsturen naar het CBR vóórdát u met rijlessen begint, ook als uw behandelend neuroloog van mening is dat u goedgekeurd zult worden. Door eerst uw rijgeschiktheid te laten beoordelen, kunt u teleurstelling en onnodige kosten voorkomen.

Aantekening van uw arts

Normaal gesproken moet, wanneer een vraag met 'ja' is beantwoord, een arts een aantekening plaatsen op de Eigen verklaring, waaruit de aard en de ernst van de aandoening blijkt. In het geval van epilepsie is zo'n aantekening echter niet nodig, omdat het CBR u altijd zal doorverwijzen naar een onafhankelijk neuroloog voor een specialistisch medisch rapport. Het is daarom voldoende als u de Eigen verklaring opstuurt naar het CBR met daarbij aangegeven dat het om epilepsie of een epileptische aanval gaat, onder opgave van de datum van de laatste aanval.

Vermeld op de voorzijde van de Eigen verklaring ook het telefoonnummer waarop u overdag bereikbaar bent.

Medische keuring

De ingevulde Eigen verklaring stuurt u naar het CBR-kantoor in uw regio (kijk voor adressen op pagina 24). Sluit ook een kopie bij van een geldig identiteitsbewijs. Zodra alle stukken binnen zijn, zal de medisch adviseur, een arts

***'Laat uw rijgeschiktheid
beoordelen vóórdát u
rijlessen gaat nemen'***

5

van het CBR, u doorverwijzen naar een neuroloog voor een medische keuring. De kosten van die keuring zijn voor uw rekening. Hoewel de keuring volgens de regels moet geschieden door een onafhankelijk neuroloog, is uw eigen neuroloog mogelijk bereid om (in overleg met u) direct een rapport bij de Eigen verklaring te schrijven. Soms is keuring via het

Rijbewijs halen?

CBR dan niet meer nodig. De medisch adviseur van het CBR beoordeelt dat.

Geschikt

De keurend neuroloog stuurt na het onderzoek een verslag van zijn bevindingen naar het CBR. Dit verslag wordt door een arts van het CBR beoordeeld. Het CBR hanteert daarbij de officiële eisen die zijn gepubliceerd door de Minister van Verkeer en Waterstaat: de Regeling eisen geschiktheid 2000 (kijk voor de volledige tekst op www.cbr.nl/brochures). Als u medisch geschikt wordt bevonden, mag u uw rijexamen afleggen. De examinator is meestal niet op de hoogte van het feit dat u epilepsie hebt. Als hij dat in uitzonderingsgevallen wel is, dan heeft hij een afgeleid beroepsgeheim. Dat wil zeggen dat hij niet bevoegd is om met anderen over uw aandoening te praten. De medische

stukken blijven in het medisch archief van het CBR. Uw privacy is zodoende optimaal gewaarborgd.

‘Krijgt u toch een aanval, dan mag u niet langer auto- of motorrijden’

Als u voor uw rijexamen bent geslaagd, stuurt uw examinator de Verklaring van rijvaardigheid en de Verklaring van geschiktheid digitaal door naar het centrale rijbewijsregister van de RDW. De Verklaring van rijvaardigheid is een half jaar geldig, de Verklaring van geschiktheid een jaar.

Enkele dagen na het examen kunt u tegen betaling en inlevering van een pasfoto bij het gemeentehuis in uw woonplaats uw rijbewijs aanvragen. Bij toekenning van de Verklaring van geschiktheid dient u met de volgende voorwaarden rekening te houden:

- Zolang u medicijnen tegen epilepsie gebruikt, moet u onder regelmatige neurologische controle blijven (minimaal één keer per jaar). Ook moet u zich houden aan

‘Als u medisch geschikt wordt bevonden, mag u rijexamen doen’

de gegeven adviezen, met name wat betreft medicijngebruik.

- Krijgt u toch een aanval, dan mag u niet langer auto- of motorrijden en dient u contact op te nemen met uw neuroloog.
- Bij wijziging van uw medicatie moet u met uw neuroloog overleggen of er gevolgen zijn voor deelname aan het gemotoriseerde verkeer. Zo ja, vraag hem of haar dan hoe lang u niet mag rijden.

Beperkte termijn of ongeschikt

Bij epilepsie geeft het CBR bij gebleken geschiktheid een Verklaring van geschiktheid af met een beperkte geldigheidsduur: eerst voor een periode van één jaar, daarna (bij blijvende aanvalsvrijheid) voor respectievelijk drie jaar, vijf jaar en tenslotte onbeperkt. Het CBR stuurt de Verklaring van geschiktheid met termijnbeperking digitaal door naar de RDW. Vervolgens stuurt het CBR u een brief. Met deze brief kunt u een rijbewijs aanvragen bij uw gemeente. Het rijbewijs dat u krijgt, zal geldig zijn tot en met de datum

die het CBR op de Verklaring van geschiktheid heeft aangegeven. Wanneer de geldigheidsduur van uw rijbewijs beperkt is, adviseert het CBR om minimaal drie maanden voor de einddatum van uw rijbewijs actie te ondernemen voor de vernieuwing van uw rijbewijs. Dit doet u door opnieuw een Eigen verklaring in te sturen. Voor een nieuw rijbewijs bent u de gebruikelijke kosten verschuldigd. Het kan voorkomen dat het CBR besluit dat u niet geschikt bent om aan het gemotoriseerde verkeer deel te nemen. Het CBR weigert u dan de Verklaring van geschiktheid.

‘Bij epilepsie geeft het CBR een Verklaring van geschiktheid af met beperkte geldigheidsduur’

Rechtsmiddelen

Wanneer u het niet eens bent met de beslissing van de medisch adviseur

Rijbewijs halen?

van het CBR dat u geen Verklaring van geschiktheid krijgt of alleen een Verklaring van geschiktheid voor een beperkte termijn, kunt u gebruikmaken van de u ten dienste staande rechtsmiddelen. In de voetnoot bij het schriftelijke besluit van het CBR kunt u daarover lezen. Wanneer u twijfelt aan de gestelde diagnose of de inhoud van de medische informatie die het CBR bij het besluit heeft gebruikt, hebt u het recht een herkeuring aan te vragen. U dient het CBR dan binnen vier weken te verzoeken één of meer artsen aan te wijzen voor een herkeuring. U moet die herkeuring zelf betalen. U vraagt een herkeuring aan door een schriftelijk verzoek in te dienen bij de afdeling Herkeuringen van het CBR, Postbus 5301, 2280 HH RIJSWIJK.

‘Overleg altijd eerst met uw behandelend arts voordat u een herkeuring aanvraagt’

Valt ook de herkeuring negatief uit, dan kunt u zich opnieuw laten beoordelen door het CBR wanneer er verbetering in uw situatie is opgetreden, bijvoorbeeld omdat een wettelijke termijn is verstreken en u geen nieuwe aanvallen hebt gehad. Dit kunt u doen door opnieuw een Eigen verklaring in te vullen en naar het CBR te sturen. Overleg echter eerst met uw behandelend arts voor u een herkeuring aanvraagt. Wanneer u denkt dat het CBR de huidige eisen aan de geschiktheid verkeerd heeft uitgelegd of toegepast, dan kunt u op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht ook bezwaar aantekenen tegen het besluit. U moet dan binnen zes weken een brief met daarin de gronden van uw bezwaar sturen aan het hoofd Juridische Zaken van het CBR, Postbus 5301, 2280 HH RIJSWIJK. Op uw bezwaar krijgt u van het CBR uiteindelijk een beslissing, die u aan de rechter kunt voorleggen.

Al een rijbewijs en dan epilepsie

Als u al een geldig Nederlands rijbewijs hebt op het moment dat u voor het eerst epilepsie krijgt, heeft dat geen gevolgen voor de geldigheid van uw rijbewijs.

Een epileptische aanval tijdens het auto- of motorrijden kan echter ernstige gevolgen hebben...

Rijbewijzen zijn normaal gesproken tien jaar geldig. U hebt ooit aangetoond medisch geschikt en rijvaardig te zijn. Vernieuwen van het rijbewijs is tot uw zeventigste dan ook slechts een administratieve kwestie. U kunt gewoon een nieuw rijbewijs aanvragen zonder nieuwe Eigen verklaring. Hebt u epilepsie dan ligt het anders. Als u met epilepsie door blijft rijden, neemt u een groot risico. U kunt zelf niet beoordelen welke risico's wel of niet verantwoord zijn. Doet u dat wel, dan brengt u uzelf en anderen in gevaar.

Eén jaar aanvalsvrij

De algemene regel is dat mensen met epilepsie een jaar aanvalsvrij moeten zijn, voordat zij weer mogen auto- of motorrijden. Of deze regel op u van toepassing

is, is afhankelijk van een aantal factoren, zoals het type aanval en de kans op herhaling van een aanval binnen een bepaalde tijd. Wanneer u geconfronteerd wordt met epilepsie, kunt u het beste bespreken met de behandelend neuroloog of deelname aan het gemotoriseerde verkeer voor u al dan niet verantwoord is.

Gewijzigde medische situatie

Na overleg met uw neuroloog kunt u uw epilepsie melden aan het CBR. Mensen met een rijbewijs denken vaak dat zij bij een verandering in de gezondheidstoestand opnieuw rijexamen moeten doen. Dat is niet waar. Voor een tussentijdse melding van een gewijzigde medische situatie moet u een Eigen verklaring invullen. Op de voorzijde van het formulier Eigen verklaring geeft u aan dat het gaat om een gewijzigde gezondheidstoestand en daaronder geeft u de categorieën rijbewijzen aan waarvoor u een Verklaring van geschiktheid aanvraagt. U wordt vervolgens medisch gekeurd op dezelfde manier als mensen met epilepsie die voor het eerst willen

Al een rijbewijs en dan epilepsie

gaan auto- of motorrijden. Ook de verdere procedure verloopt zoals beschreven in het vorige hoofdstuk.

Wettelijk bent u niet verplicht uw epilepsie bij het CBR te melden. Toch gaat u niet zonder meer vrijuit als u betrokken raakt bij een ongeluk en er sprake van epilepsie blijkt te zijn. Al bij het eerste vermoeden van epilepsie kunt u strafbaar zijn wegens onverantwoordelijk verkeersgedrag, wanneer u op eigen gezag blijft auto- of motorrijden. Tenslotte is iemand die een ongeluk veroorzaakt door langdurig slaapgebrek of overmatig alcoholgebruik ook strafbaar.

Ook de verzekeringsmaatschappij kan moeilijk doen in geval van een ongeluk waarbij sprake is van epilepsie. De verzekeraar kan weigeren de schade te vergoeden. U bent dan zelf aansprakelijk voor de geleden materiële en letselschade van uzelf en de tegenpartij. Ook kan het voorkomen dat uw verzekeraar de schade wel vergoedt, maar deze vervolgens op u verhaalt.

Vorderingsprocedure

Epilepsie is een indicatie om te twifelen aan de rijgeschiktheid van een bestuurder. Op dat moment is de verkeersveiligheid in het geding en kan een zogenoemde vorderingsprocedure worden gestart.

‘De algemene regel is dat mensen met epilepsie een jaar aanvalsvrij moeten zijn’

Deze procedure wordt in gang gezet doordat de politie, de officier van justitie of de behandelend arts melding maakt bij het CBR van het vermoeden, dat de houder van een rijbewijs niet meer voldoet aan de eisen voor rijgeschiktheid. Overigens zal een behandelend arts slechts bij uiterste noodzaak overgaan tot een dergelijke schending van het beroepsgeheim. Een arts dient dit altijd eerst met de betrokkene te bespreken. Het vervolg van de vorderingsprocedure is afhankelijk van de

De eisen van geschiktheid voor de categorieën van groep 1 (auto en motor) samengevat

Groep 1

A motor

B personenwagen

E bij B kleine aanhangwagens
achter personenwagens

Na een eerste aanval

Na één eerste aanval is een aanvalsvrije periode van zes maanden vereist.

Uitzonderingen

- Is het een aanval zonder duidelijke oorzaak en zijn er geen neurologische of EEG-afwijkingen, dan geldt een rijverbod van drie maanden.
- Blijkt de oorzaak een progressieve (hersens)andoening (bijvoorbeeld een tumor), dan beoordeelt het CBR individueel. In ieder geval mag iemand minimaal zes maanden niet rijden.

Meer dan één aanval

Zijn er meer epileptische aanvallen opgetreden, dan is een aanvalsvrije periode van één jaar vereist.

Uitzonderingen

- Wanneer gedurende een jaar de aanvallen uitsluitend in de slaap optreden, krijgt iemand na overleg met de behandelend neuroloog een rijbewijs met beperkte geldigheidsduur.
- Als iemand gedurende drie maanden alleen aanvallen krijgt die geen invloed hebben op het rijgedrag, zoals sommige lichte trekkingen in het gezicht of sommige eenvoudige partiële aanvallen (tintelingen en dergelijke), dan krijgt iemand een rijbewijs met een beperkte geldigheidsduur.
- Iemand heeft alleen sporadisch optredende aanvallen, waarbij de tijd tussen de laatste en voorlaatste aanval groter is dan twee jaar. ▶▶

Al een rijbewijs en dan epilepsie

◀◀ Bij dit type epilepsie wordt iedere aanval beschouwd als een eerste epileptische aanval, waardoor iemand weer zes maanden aanvalsvrij dient te zijn.

- Blijkt de oorzaak van de epilepsie een progressieve (hersens-) aandoening dan beoordeelt het CBR individueel. In ieder geval mag iemand dan minimaal twaalf maanden niet rijden.

Rijbewijs met beperkte geldigheidsduur

Bij mensen uit groep 1 die goedgekeurd zijn, is de geldigheidsduur van het eerste rijbewijs één jaar. Blijven de personen aanvalsvrij, dan wordt de geldigheidsduur drie jaar, daarna vijf jaar, daarna tot het zeventigste jaar.

12

gemelde feiten. Naar aanleiding van een melding kan de divisie Vorderingen van het CBR een medisch onderzoek in laten stellen ('vorderen') naar uw rijgeschiktheid. Meewerken aan het onderzoek is verplicht. Bij weigering wordt het rijbewijs automatisch ongeldig verklaard. Ook wanneer uit het onderzoek blijkt dat u niet geschikt bent om motorvoertuigen te besturen, zal het CBR het rijbewijs ongeldig verklaren. Als u het niet eens bent met het besluit van de divisie Vorderingen

kunt u binnen zes weken een bezwaarschrift indienen. Daarop zult u uiteindelijk weer een beslissing van het CBR ontvangen. Voor meer informatie over de vorderingsprocedure verwijzen wij u naar het CBR (070-413 02 00).

'Het CBR kan een onderzoek instellen naar uw rijgeschiktheid'

Beroepsmatig rijden

Als u voor uw werk afhankelijk bent van uw rijbewijs kan het krijgen van epilepsie ingrijpende gevolgen hebben. Zeker als u werkt als chauffeur in de transportsector. Een zorgvuldig opgebouwde loopbaan kan plotseling worden afgebroken.

Klein rijbewijs

Voor mensen met epilepsie die beroepsmatig rijden met een klein rijbewijs gelden in principe dezelfde regels als voor mensen met epilepsie die hun auto of motor uitsluitend privé gebruiken. Vervoert u voor uw beroep echter personen, bijvoorbeeld als taxichauffeur, dan gelden andere regels. Mensen die beroepsmatig personen vervoeren, worden in geval van epilepsie gekeurd volgens de criteria van groep 2 (zie kader).

Als uw epilepsie veroorzaakt wordt door een hersentumor of hersenbloeding zijn ook andere regels van toepassing (zie volledige tekst Regeling eisen geschiktheid 2000 op www.cbr.nl/brochures).

Groot rijbewijs

Voor een klein rijbewijs geldt dat iemand met epilepsie een jaar aanvalsvrij moet zijn voordat hij weer mag autorijden. Voor een groot rijbewijs zijn de regels strenger. U kunt zich ongetwijfeld voorstellen wat de gevolgen zouden kunnen zijn, wanneer een bus- of vrachtwagenchauffeur onderweg een epileptische aanval krijgt. Na een eerste epileptische aanval is iemand in principe permanent rijongeschikt om grote voertuigen te besturen.

‘Voor een groot rijbewijs zijn de regels strenger’

Als u ondanks het gevaar voor u en uw medeweggebruikers toch besluit uw epilepsie te verzwijgen, dient u er rekening mee te houden dat alle chauffeurs met een groot rijbewijs sinds 1 oktober 2004 iedere tien jaar medisch gekeurd worden.

Beroepsmatig rijden

De eisen van geschiktheid bij groep 2 (groot rijbewijs) samengevat

Groep 2

C vrachtwagen

D bus

E grote aanhanger

Na één aanval

Na een eerste epileptische aanval na het vierde levensjaar is iemand permanent rijongeschikt om grote voertuigen te besturen.

Uitzondering

Als het gaat om één epileptische aanval, die niet wordt behandeld met medicijnen, zonder duidelijke oorzaak en zonder EEG-afwijkingen op een standaard-, slaaponthoudings- en slaap-EEG. Dan kan iemand na minimaal twee jaar zonder medicatie goedgekeurd worden voor een groot rijbewijs.

Na meer dan één aanval

Personen die meerdere epileptische aanvallen hebben

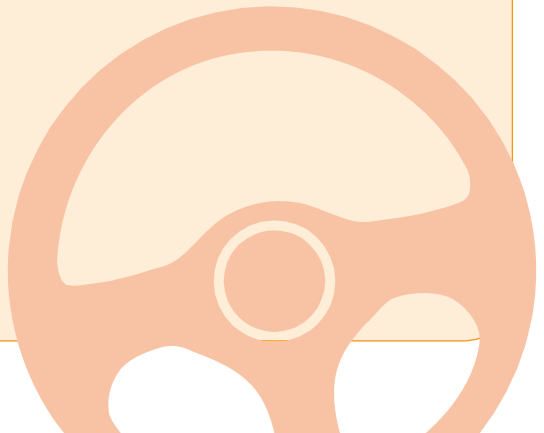
gehad na het vierde levensjaar zijn permanent ongeschikt om grote voertuigen te besturen.

Uitzondering

Een uitzondering geldt voor personen die minimaal vijf jaar aanvalsvrij zijn zonder medicijnen en waarbij op een standaard-, slaaponthoudings- en slaap-EEG geen epileptische afwijkingen te zien zijn.

Rijbewijs met beperkte geldigheidsduur

De geldigheidsduur (geschiktheidstermijn) van rijbewijzen in groep 2 is eerst één jaar. Indien de betrokkene aanvalsvrij is gebleven, wordt de geldigheidsduur drie en daarna telkens vijf jaar.



De verzekering

Zoals eerder vermeld, kan epilepsie consequenties hebben voor uw verzekering als er niet langer sprake is van (medische) geschiktheid.

Dit kan zowel problemen opleveren als u met epilepsie betrokken raakt bij een ongeluk, als bij het afsluiten van een verzekering.

Uw motorvoertuig moet verzekerd zijn tegen Wettelijke Aansprakelijkheid (WA). Bent u (mede)veroorzaker van een ongeval als gevolg van uw epilepsie dan kan de verzekeraar weigeren de schade te vergoeden. U bent dan zelf aansprakelijk voor de geleden materiële en letselschade van de tegenpartij. Ook kan het voorkomen dat uw verzekeraar de schade wel vergoedt, maar deze vervolgens op u verhaalt. Dit is nog een belangrijke reden om het eventueel optreden van epilepsie bij het CBR te melden.

Afsluiten motorrijtuigenverzekering

Elke verzekeraar zal het risico dat u voor de maatschappij betekent, beoordelen op grond van de

informatie op het aanvraagformulier. Ook de medische vragen dient u naar waarheid te beantwoorden. Of u geaccepteerd wordt, hangt sterk af van het oordeel van de medisch adviseur van de verzekeringsmaatschappij. Deze kan toestemming vragen om nadere inlichtingen in te winnen bij uw behandelend arts. Op grond van deze gegevens beslist de verzekeraar of uw aanvraag geaccepteerd wordt (eventueel met aangepaste premie en/of voorwaarden). In de praktijk

'Bij een ongeval door epilepsie kan de verzekeraar weigeren de schade te vergoeden'

accepteren de meeste verzekeraars mensen met epilepsie op dezelfde voorwaarden als anders, als u door het CBR rijgeschikt bent verklaard.

Correcte informatie

Een verzekeringsmaatschappij kan alleen de eventuele risico's

De verzekering

van acceptatie inschatten als de verstrekte informatie correct en volledig is en u zich aan de regels houdt. Blijkt dat later niet het geval te zijn geweest, dan kan dat een eventuele uitkering bij schade in gevaar brengen. Wanneer uw verzekering al loopt als u voor het eerst epilepsie krijgt, waardoor een hoger risico bij autorijden aannemelijk is, dan bent u soms verplicht dit aan de verzekering te melden (afhankelijk van de verzekeringsmaatschappij).

16

‘De risico’s van acceptatie zijn alleen in te schatten op basis van correcte informatie’

Polisvoorwaarden

De Algemene Voorwaarden van verzekeringsmaatschappijen kunnen sterk uiteen lopen. Lees uw polis hier op na. In sommige polissen staat een uitsluiting voor de omstandigheid dat iemand niet meer (rij)geschikt is. Treft u hierover

niets aan, dan wil dat nog niet zeggen dat u vrijuit gaat bij een ongeval als gevolg van epilepsie. Het verdient aanbeveling om altijd

‘Het verdient aanbeveling om altijd een Verklaring van geschiktheid te kunnen overleggen’

een Verklaring van geschiktheid van het CBR te kunnen overleggen. Anders bestaat de kans dat cascoschade ten gevolge van een epileptische aanval niet wordt vergoed. Ook kan een eventuele WA-schade op u worden verhaald. De verzekeraar moet overigens wel kunnen bewijzen dat iemand een epileptische aanval heeft gehad en dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen deze aanval en het ongeluk.

Bepaalde medicijnen kunnen een negatieve invloed op de rijvaardigheid hebben. Toch wordt algemeen aangenomen dat langdurig en regelmatig gebruik van medicijnen tegen epilepsie bij een normale dosering niet tot aantoonbare sufheid of evenwichtsstoornissen leidt.

Het effect van geneesmiddelen op de rijvaardigheid is niet zo duidelijk als dat van alcohol. Bovendien worden medicijnen gebruikt in het kader van een noodzakelijke behandeling (misbruik uitgezonderd). Dat maakt het oordeel over de wenselijkheid van gebruik van geneesmiddelen achter het stuur lastig. Wat is erger, het middel of de kwaal? In geval van anti-epileptica is het antwoord duidelijk. De Gezondheidsraad schreef al in 1994: 'De aandoening waarbij deze middelen worden toegepast, vormt een meer wezenlijk probleem dan het geneesmiddel zelf.'

Het gebruik van anti-epileptica hoeft u bij een normale dosering niet te beletten een motor of personenauto te besturen. Zij hebben geen invloed

op de rijvaardigheid, zelfs al zit er op uw medicijnen een gele sticker met de melding 'Dit geneesmiddel kan de rijvaardigheid beïnvloeden.' Overleg wel altijd eerst met uw neuroloog, voordat u in de auto of op de motor stapt. Bij het besturen van een groot voertuig (bus of vrachtwagen) mag u onder geen beding anti-epileptica gebruiken.

Wijzigen van de dosering

Soms is het verstandig om de auto of motor te laten staan, wanneer uw medicijngebruik wordt

'Het gebruik van anti-epileptica heeft in principe geen invloed op de rijvaardigheid'

verhoogd, gewijzigd of afgebouwd. Overleg bij wijzigingen van uw medicijngebruik altijd met uw behandelend neuroloog.

Medicijnen en rijvaardigheid

Voor het wijzigen of afbouwen van medicatie zijn regels opgenomen in de Regeling eisen geschiktheid 2000:

- Bij het staken van de medicatie na een aanvalsvrije periode van minder dan drie jaar is iemand rijongeschikt gedurende het staken en drie maanden daarna. Vervolgens gaat de oorspronkelijke geldigheidsduur van het rijbewijs weer in.
- Bij het staken van de medicatie na een aanvalsvrije periode van drie jaar of meer is iemand niet rijongeschikt, ook niet gedurende het staken.
- Bij wijziging van medicatie is iemand rijongeschikt gedurende nul tot drie maanden (bij voorkeur te beoordelen na overleg met de behandelend neuroloog). Vervolgens gaat de oorspronkelijke geldigheidsduur van het rijbewijs weer in.

Alcohol en anti-epileptica

Bij gebruik van anti-epileptica is de gevoeligheid voor alcohol groter en de werking ervan sterker. Hierdoor wordt u sneller dronken. Het besturen van gemotoriseerde voertuigen in combinatie met anti-epileptica en alcohol wordt daarom sterk afgeraden.

Veelgestelde vragen

Wat is het verschil tussen rijvaardig en rijgeschikt?

Uw rijbewijs is het bewijs dat u rijvaardig bent: u hebt op het rijexamen aangetoond dat u een brom- of motorvoertuig kunt besturen. Dit bewijs van uw rijvaardigheid is levenslang geldig. Rijgeschikt betekent dat u lichamelijk en geestelijk geschikt bent om veilig in een motorvoertuig te rijden. Overigens bestaat er geen formele wetgeving betreffende de rijgeschiktheid voor langzaam rijdend verkeer, waaronder fiets, bromfiets, scootmobiel of brommobiel waar je 45 kilometer per uur mee mag rijden. Dit wordt aan uw eigen inschatting overgelaten. Overleg bij twijfel met uw behandelend arts. Voor de brommer en brommobiel worden wel eisen gesteld aan de rijvaardigheid. Hebt u geen rijbewijs B, dan moet u in het bezit zijn van een rijbewijs AM of een bromfietscertificaat.

Ik heb epilepsie en ik wil mijn rijbewijs halen. Wat moet ik doen?

Om in aanmerking te komen voor een rijbewijs hebt u twee ‘verklaringen’

nodig. De Verklaring van rijvaardigheid krijgt u als u slaagt voor uw rijexamen. De Verklaring van rijgeschiktheid vraagt u met een speciaal formulier, de zogenoemde Eigen verklaring, aan bij het CBR. De Eigen verklaring is te koop bij het CBR, bij de gemeente waar u woont of bij de rijsschoolhouder. Als u epilepsie hebt, is het verstandig om uw rijgeschiktheid te laten beoordelen vóórdát u rijlessen gaat nemen. Dit doet u met een Informatie - Eigen verklaring. Dit is een ‘gewone’ Eigen verklaring, waarop u in de rechterbovenhoek ‘Info’ moet schrijven. U kunt de Informatie - Eigen verklaring het beste opsturen naar het CBR, ook als uw behandelend neuroloog van mening is dat u goedgekeurd zult worden. Op de Eigen verklaring kunt u aangeven dat het om epilepsie of een epileptische aanval gaat, onder opgave van de datum van de laatste aanval. Vermeld op de voorzijde van de Eigen verklaring ook het telefoonnummer waarop u overdag bereikbaar bent. Het CBR zal u altijd doorverwijzen naar een onafhankelijk neuroloog

Veelgestelde vragen

voor een specialistisch medisch rapport. Hoewel u volgens de regels door een onafhankelijk neuroloog gekeurd moet worden, is uw eigen neuroloog misschien bereid om (in overleg met u) direct een rapport bij de Eigen verklaring te schrijven. Soms is keuring via het CBR dan niet meer nodig. De medisch adviseur van het CBR beoordeelt dat. Bent u goedgekeurd, dan kunt u rijlessen nemen. Als u uw rijbewijs haalt, krijgt u een rijbewijs met beperkte geldigheidsduur.

Ik heb een rijbewijs en sinds kort de diagnose epilepsie.

Wat moet ik doen?

De algemene regel is dat mensen met epilepsie een jaar aanvalsvrij moeten zijn, voordat zij weer mogen auto- of motorrijden. Als u een jaar aanvalsvrij bent, aanvallen hebt zonder bewustzijnsdaling, alleen in de slaap, of zeer zelden een aanval hebt, neemt u contact op met uw behandelend neuroloog. Deze informeert u over de volgende stappen. U kunt uw epilepsie melden aan het CBR. U bent dit wettelijk niet

verplicht maar u kunt in problemen komen als er onverhoopt een ongeluk gebeurt en u zonder toestemming rijdt. Als u besluit het te melden, moet u een Eigen verklaring invullen en opsturen naar het CBR. Dit formulier kunt u kopen bij het CBR of gemeentehuis. U wordt vervolgens medisch gekeurd. Hoewel de keuring volgens de regels moet geschieden door een onafhankelijk neuroloog, is uw eigen neuroloog mogelijk bereid om (in overleg met u) direct een rapport bij de Eigen verklaring te schrijven. Soms is keuring via het CBR dan niet meer nodig. De medisch adviseur van het CBR beoordeelt dat. Hoewel u niet verplicht bent om de epilepsie te melden, vragen sommige verzekeringen een bewijs van het CBR dat u goedgekeurd bent om een motorvoertuig te besturen. Lees daarom uw polis zorgvuldig door. Zie voor eisen rijgeschiktheid: kader op pagina 11.

Ik heb een rijbewijs en één aanval gehad. Wat zijn de regels?

Na een eerste aanval is een aanvalsvrije periode van zes maanden

vereist voor u weer mag rijden. Is het een aanval zonder oorzaak en zijn er geen neurologische of EEG-afwijkingen, dan geldt een rijverbod van drie maanden.

Hoe zit het met beroepsmatig rijden?

Als u met een rijbewijs voor de personenauto of motorfiets rijdt voor uw werk, gelden in principe dezelfde eisen als voor privé-situaties. Bij taxichauffeurs kunnen voor de aanvraag van de chauffeurspas de eisen worden toegepast die gesteld worden aan rijden met een groot rijbewijs. Daar gaat niet het CBR over, maar de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW); zie ook www.ivw.nl. Voor mensen met een groot rijbewijs (vrachtwagen en bus) geldt dat zij na één aanval twee jaar aanvalsvrij moeten zijn zonder medicijnen en zonder EEG-afwijkingen op een standaard-, slaaponthoudings- en slaap-EEG. Heeft iemand meer aanvallen gehad dan dient hij vijf jaar aanvalsvrij te zijn, zonder medicijnen en zonder EEG-afwijkingen op een standaard-, slaaponthoudings-

en slaap-EEG. (Overigens tellen aanvallen na het vierde levensjaar pas mee en tellen twee aanvallen binnen 24 uur als één aanval.) Zie voor eisen rijgeschiktheid: kader op pagina 14.

Ik heb epilepsie maar was aanvalsvrij en reed wel auto. Nu heb ik toch een aanval gehad. Wat nu?

U mag voorlopig geen autorijden. Neem contact op met de neuroloog. Hij bepaalt hoe lang u niet mag rijden.

Ik ga veranderen van medicijnen. Hoe zit het met mijn rijbewijs?

Overleg met de neuroloog. Als hij gevolgen verwacht, vraag dan hoe lang u niet mag rijden. Meestal wordt een rijverbod van drie maanden aangehouden. Als u stopt met medicatie, geldt een rijverbod van minimaal drie maanden nadat u de laatste dosis hebt ingenomen.

Ik heb alleen in mijn slaap aanvallen. Hoe zit het met mijn rijbewijs?

Overleg met de neuroloog. Iemand

Veelgestelde vragen

die gedurende een jaar uitsluitend aanvallen in de slaap heeft, krijgt soms, na een keuring, een rijbewijs met beperkte geldigheidsduur.

Ik heb epilepsie door een hersenaandoening. Wat zijn de consequenties voor mijn rijbewijs?

Het CBR beoordeelt individueel. U mag minimaal zes maanden niet rijden.

Kan iemand met epilepsie een autoverzekering afsluiten?

De verzekering zal bij uw behandelaar nagaan of u rijgeschikt bent. Sommige verzekeraars vragen extra premie en een verklaring van het CBR.

Informatiemateriaal

Bij het Nationaal Epilepsie Fonds zijn onder meer verkrijgbaar:

Boekjes

- Alles over epilepsie
- Ons kind heeft epilepsie
- Schoolkinderen met epilepsie
- Verstandelijk beperkt en epilepsie

Brochures

- Epilepsie in het kort
- Epilepsie en medicijnen
- Epilepsie en rijgeschiktheid
- Epilepsie, zwemmen en andere sporten
- Epilepsie, erfelijkheid en zwangerschap
- Epilepsie op latere leeftijd
- Epilepsie en werk

Folders

- Epilepsie en inentingen bij kinderen
- Epilepsie en koortsstuipen bij kinderen

Het Nationaal Epilepsie Fonds heeft eveneens informatie voor studie en spreekbeurten. Daarnaast zijn videobanden, identificatie- en hulpmiddelen te bestellen.

Adressen

Nationaal Epilepsie Fonds (NEF)

Het NEF geeft voorlichting over epilepsie. Het gaat vooral om (mondelinge) informatie en advies, ondersteund door een groot assortiment folders, brochures, boekjes en videomateriaal, ook voor studiedoeleinden, plus de internetsite www.epilepsie.nl

Epilepsie Infolijn 0900 821 24 11

U kunt de Epilepsie Infolijn voor uiteenlopende zaken bellen, of het nu gaat om algemene inlichtingen of een persoonlijk gesprek. De Epilepsie Infolijn is bereikbaar op werkdagen tussen 9.30 en 16.00 uur (10 cent per minuut).

Het in deze brochure genoemde informatiemateriaal, evenals een overzicht van al het overige materiaal is te bestellen via de Epilepsie Infolijn. De materialen zijn gratis of tegen geringe kosten verkrijgbaar. tel 0900 821 24 11

Epilepsie Vereniging Nederland (EVN)

De EVN is de landelijke patiëntenbelangenvereniging voor mensen met epilepsie en hun direct betrokkenen. Postbus 8105
6710 AC EDE
tel 0318 67 27 72
advieslijn 0318 67 27 77
www.epilepsievereniging.nl

CBR Hoofdkantoor

Afdeling Medische Zaken
P.C. Boutenslaan 1
Postbus 5301
2280 HH RIJSWIJK
tel 070 372 05 00
www.cbr.nl

CBR regio Noord

(Groningen, Friesland en Drenthe)
Overcingellaan 13
Postbus 40
9400 AA ASSEN
tel 0592 32 48 88

CBR regio Oost

(Overijssel, Gelderland en Flevoland)

Hazenkamp 10

Postbus 4046

6803 EA ARNHEM

tel 026 323 87 00

CBR regio West-Noord

(Noord-Holland en Utrecht)

Naritaweg 150

Postbus 58001

1040 HA AMSTERDAM

tel 020 584 02 40

CBR regio West-Zuid

(Zuid-Holland)

Lange Kleiweg 30

Postbus 1062

2280 CB RIJSWIJK

tel 070 413 01 00

CBR regio Zuid

(Noord-Brabant, Limburg en Zeeland)

Hoevenweg 20

Postbus 7936

5605 SH EINDHOVEN

tel 040 250 28 02

Rijbewijs.nl

Op deze plek krijgt u op een snelle en eenvoudige manier antwoord op uw vragen over rijbewijzen.

De 'levenscyclus' van het Rijbewijs (Halen, Hebben, Houden) is de leidraad van de site. Rijbewijs.nl wordt verzorgd door RDW, CBR en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. www.rijbewijs.nl

Colofon

Epilepsie en rijgeschiktheid is een uitgave van het Nationaal Epilepsie Fonds.

Dit boekje is totstandgekomen met medewerking van:

Dr. R.A. Bredewoud, arts en hoofd Medische Zaken, CBR

Prof. dr. C.A. van Donselaar, neuroloog, Medisch Centrum Rijnmond-Zuid en
hoogleraar Epileptologie, Universiteit Utrecht

© Nationaal Epilepsie Fonds, Houten

Geheel herziene druk, oktober 2005

Over het Nationaal Epilepsie Fonds

Het Nationaal Epilepsie Fonds (NEF) zet zich in voor de epilepsiebestrijding en een goede behandeling en begeleiding van mensen met epilepsie. De middelen uit fondsenwerving worden gebruikt voor voorlichting, wetenschappelijk onderzoek, de organisatie van aangepaste vakantie-reizen, gespecialiseerde epilepsiezorg, individuele hulpverlening en epilepsieprojecten in ontwikkelingslanden. Voor deze activiteiten is veel geld nodig en de overheid geeft hiervoor geen subsidie. Daarom probeert het NEF door het houden van bijvoorbeeld de jaarlijkse collecte zelf geld bijeen te brengen. Ook donateurs dragen hun steentje bij. Het Nationaal Epilepsie Fonds is een van de oudste gezondheidsfondsen in Nederland. Al meer dan honderd jaar richt het fonds zich op de bestrijding van en kennisverbreding over epilepsie. Wilt u het Nationaal Epilepsie Fonds steunen? Stuur dan de actiekaart uit deze brochure ingevuld terug. Voor een minimumbijdrage van € 18,50 per jaar bent u al donateur. U ontvangt bovendien – als u dat wenst – het voorlichtingsmagazine 'Episcoop': een gezamenlijke uitgave van het Nationaal Epilepsie Fonds en de patiëntenbelangenvereniging de Epilepsie Vereniging Nederland.

Nationaal Epilepsie Fonds

De Molen 35
3994 DA HOUTEN

Postbus 270
3990 GB HOUTEN
tel 030 63 440 63
fax 030 63 440 60

email info@epilepsiefonds.nl
www.epilepsie.nl
giro 222111

Epilepsie Infolijn 0900 821 24 11

(10 cent per minuut)

